

STEINA Vasulka myndlistarmaður. Morgunblaðið/Porkell

Með myndbands- vél á fjöllum

STEINA Vasulka opnar sýningu á verkum sínum á Kjarvalsstöðum í dag kl. 16. Steina er einn helsti frumkvöðull myndbandalistarinnar á heimsvísu og hefur unnið í miðlinum í um aldarfjórðung. Hún nálgast myndbandalistina á margan hátt líkt og tónskáld, enda er Steina fjölvleikari að mennt. Verkum sínum líkir hún gjarnan við hljómsveitarverk.

Þetta er fyrsta einkasýning hennar hér á landi en hún hefur haldið ótal sýningar á verkum sínum um allan heim. Blaðamaður Morgunblaðsins hitti hana að máli.

Verk hennar eru háð flóknum tækjabúnaði og fjórir leysigeisla-spilarar, auk annars aukabúnaðar, sjá um að koma verkum hennar á stóra skerma auk þess sem myndirnar sjást einnig í speglum á veggjunum.

„Vegna þess að sýningin stendur í sex vikur fannst mér ómögulegt að sýna bara eitt verk og því verða fjögur verk sýnd á þessum sex vikum. Auðvitað hefði ég viljað sýna öll þessi verk samtímis en þá hefði ég þurft þrisvar sinnum meiri tækjakost og þrisvar sinnum fleiri sali.“ sagði Steina Vasulka.

Hún sagði að hún og maður hennar, Woody, sem er einnig myndlistarmaður, hefðu alltaf verið mjög spennt fyrir tækni og áður fyrr hefði fólk oft gagnrýnt þau fyrir að gera bara einhverjar tækni-æfingar á myndbandið. „Þá sagði ég bara: Ef ykkur finnst þetta ekki vera nein list þá er það í lagi. Okkur fannst þetta alltaf vera list. Nú eru svona spurningar ekki spurðar lengur.“

Listaheimurinn á dálftið erfitt með að meðtaka þetta form og hann er óviðbúinn eftir að hafa verið að vinna með striga og olfu í öll þessi ár. Myndbandalistin er viðbót við listaflórana en yfirtekur ekki annað. Það sem skiptir máli er að það er búið að hleypa henni inn og verkum unnum í miðilinn fjölgar stöðugt.“

Steina sagði að áður fyrr hefðu hún og Woody betrubætt þau tæki sem þau keyptu og lagad að eigin þörfum en nú eru tækin sífelld betri og ódýrari þannig að þau þurfa minna að eiga við þau. Hún sagði að þau hefðu alltaf átt í samstarfi við fólk úr tæknigæiranum, enda er alltaf nóg til af tæknifólki sem er tilbúið að vinna með lista-mönnum, að hennar sögn.

Fór í taugarnar á mér

Myndbönd eftir Steinu eru oft stórbrotin og virðast vera geysiflök-in í samsetningu og gerð. „Ég nota yfirleitt bara litla tökvél. Ég skipti ferlinu í þrennt. Tökuna, klippinguna og uppsetningu verksins. Ég tek allar mínar myndir sjálf og þverneita að nota efni frá einhverjum öðrum. Ég klöngrast upp um fjöll og firnindi og veð ár og vötn í ferðum mínum og þetta myndi ég aldrei gera ef ég hefði ekki myndavél með mér, ég nenni öllu þegar ég er með myndavélina.“

Myndefnið sjálft er gjarnan hversdagslegur hlutir eða myndir úr náttúrunni. Hún segist ekki endilega vera að leita að bestu myndinni heldur stillir hún vélinni upp og tekur upp allt sem gerist fyrir framan hana. „Svo vel ég mjög vandlega úr því,“ sagði hún.

Steina segir að henni hafi aldrei þótt gaman af að spila á fjöllum á tónleikum, þó henni þyki gaman að æfa og spila á hljóðfærð fyrir sjálfa sig og sína nánustu. „Mér fannst leiðinlegt að æfa og æfa þangað til að það var nógu gott til að spila fyrir annað fólk og fara svo upp á svið og hneigja sig. Þetta fór ægilega í taugarnar á mér. Ég kann betur við að nálgast tónlistina eins og ég geri í gegnum myndbandið.“

Eru einhver endamörk á því hvert hægt er að fara í myndbandatækninni?

„Ég er nú þegar orðin gamaldags í þessu og allir kollegarnir eru farnir að vinna í tölvum. Ég er núna farin að garfa í nýjungum í hljóðupptökutækjum en þar er svo mikið að gerast og það liggur mér nær. Sú vinnsla verður alltaf í tengslum við myndbandið. Ég get ekki glatað tímaskyninu í myndlist og tölvurnar eru ennþá of hægur fyrir mig og ég hef ekki þolinmæði í það en ég mun nota þær þegar þær verða nógu fullkomnar og farnar að starfa í raunverulegan tíma,“ sagði Steina Vasulka.

OPNUN Garnier-óperunnar eftir breytingar jafngildir blómvendi til söngelskra í París. Þeir geta sótt fimm meiriháttar sönghús í borginni: Ríkisóperunnar Bastillu og nú Garnier, Opera Comique, Theatre des Champs-Elysees og Theatre du Chatelet. Hugues Gall, stjórnandi Bastillunnar og Garnier, þarf að skipta verkefnum milli húsanna tveggja, ballett og óperum, því fyrri ráðagerð, átta ára gömul, gekk ekki upp. Hún var um að hafa aðeins dans í Garnier, þótt þar séu 400 sæti með lítili sýn til sviðsins, og óperur í Bastillunni, þó að hljómburður þar sé umdeildur.

Bastillu-óperan, stór og nútímalæg, þykir ekki henta öllum óperum og tónskáld eins og Mozart, Bellini, Gluck og Rossini eru að sögn dagblaðsins *Le Monde* betur komin í Garnier. Bastilluna telur það aftur ágæta fyrir óperur á borð við Boris Godunov og Elektru og hugsanlega balletta með „mikilli yfirferð“. Að minnsta kosti gengu húsin tvö ekki nógu vel með verkaskiptingunni frá 1988, Garnier var lokað í hitteð-fyrri, hreinsað og málað og bætt í meira en ár.

Húsið var opnað 1. mars með konsertuppfærslu Don Giovanni eftir Mozart undir stjórn Sir Georg Solti. Þessi 83 ára meistari, sem í eina tíð var aðstoðarmaður Toscaninis, hefur oft stjórnað í Garnier og sagt að húsið sé hið besta í heimi fyrir Mozart. Opnunartónleikarnir fengu að

Svimi og súrefniskassar

HARALDUR Jónsson opnar sýningu á nýjum verkum í miðrými Kjarvalsstaða í dag kl. 16. Á sýningunni gefur m.a. að líta stafina Þ og Ð orðna að höggmyndum úr texti, súrefniskassa og ljósmyndir af erlendu fólki í íslensku málveri.

Þegar gengið er á milli verka Haralds finnst manni loftið þykkna og verða efniskennt.

„Maður stóð fyrir framan eitt verkið á sýningunni í dag og það var eins og það sogaði hann að sér eins og svarthol. Hann fór að svima. Það er gott þegar listin fær þig til þess, enda er sviminn svo sérstakt ástand og raunverulegt. Myndlist er sterkasti miðillinn í dag og hefur mestu áhrifin á hegðun og líðan fólks án þess að það geri sér kannski grein fyrir því strax.“

Mér finnst verkin mín töluvert tengd líkamanum. Hæðin á stöfunum er svipuð og á ræðupúltum og skírnarfontum og þeir eru eitt af því sem skilur okkur frá öðrum

þjóðum og gerir okkur sérstök. Auk þess sem innra rými þeirra er frekar þröngt og innilokað. Þetta eru hljóðeinangraðir stafir, hljóðeinangruð hljóð,“ segir Haraldur.

Íslendingar á byrjunarreit

„Mér finnst það mikilvægt í myndlist að geta lesið verk á margan hátt. Verkin mín eru auðskiljanleg og það er mér metnaðarmál þó ég sé ekki að einbeita mér að því að gera þau neytendavæn. Ég vil að samtal myndist milli verkanna og áhorfenda þó ég sé í raun að fjalla um ómöguleika samskipta, allt er dempað og safnar í sig umhverfinu eins og sía. Leikurinn með skilningargvitin tekur aldrei enda.“

Að sögn Haraldar er þetta í fyrsta skipti sem hann sýnir manneskjur í römmum. „Þessi málversstemning finnst mér mjög spennandi; hvernig sjóndeildarhringurinn og útlöndin eru búin að færast svona nálægt okkur. Þarna er verið

að ala útlendinga inn í íslenskt samfélag en um leið eru þeir að hverfa inn í þetta einangraða málsvæði. Þessi sýning hefði orðið allt önnur ef hún hefði verið mannlau,“ sagði Haraldur. Hann segir að Íslendingar virðist oft standa á byrjunarreit á mörgum sviðum mannlífsins, enda séu þeir flestir í 0-blóðflokki.“

Eru myndlistarmenn á Íslandi nógu duglegir við að reyna á þörmörk samfélagsins, hvað má og hvað má ekki?

„Jú, þetta er góð spurning. Maður á að fást við þetta allan daginn, allan sólarhringinn, að teygja sig lengra eins og ég tel mig vera að gera á þessari sýningu og einnig í mínum ritsmíðum; innilokunar-kennnd og íslenskur veruleiki,“ segir Haraldur en hann hefur m.a. fengið við skriftir, gefið út ljóðabók og samið útvarpsleikrit, en þar er hann að fást við áþekka hluti og í myndlistinni. „Uppspretta skrifta minna eru myndrænar upplifanir.“

HARALDUR Jónsson myndlistarmaður.

Morgunblaðið/Porkell

Gamla Parísar- óperan opnuð í upprunalegri mynd

Garnier-óperuhúsið í París hefur verið opnað að nýju eftir endurbætur. Þessi 121 árs gamla bygging er komin í sitt upphaflega horf, rauður og gylltur salurinn aftur orðinn eins og hann var hugsaður af Charles Garnier. Tækjabúnaður er nýr og fullkominn og mögulegt að breyta hljómburði salarins, uppgötvaði Þórunn Þórsdóttir nýlega.

minnsta kosti frábæra dóma gagnrýnenda – stjórn Solti, leikur hljómsveitarinnar, einsöngvarar og hljómburður í salnum.

Sama gildi ekki um aðra Mozart-

perlu kvöldið eftir, þegar fyrsta ópera endurnýjaðrar Garnier var frumsýnd. Jeffrey Tate stjórnaði Così fan tutte í leikstjórn Ítalans Ezio Toffol-

uttis, taldi þau blúndótt og tilgerðarleg þegar tilefni gæfist til að undirstrika sársauka og kaldhæðni. Ljósamaðurinn André Diot fékk hrós fyrir að bjarga því sem bjargað varð, Hugues Gall last fyrir val sitt á ungum erlendum söngvurum, hljómsveitin lof fyrir frábæran leik. Così fan tutte verður í Garnier út mánuðinn.

Fingert fyrir augað flottheit í tækjum

Tryggð við hugmyndir Charles Garnier var leiðarljós arkitektsins Jean-Loup Roubert við endurbætur gamla óperuhússins. Þess vegna virðist salurinn í fyrstu ekki mikið breyttur og frískari litir, rauðir og rauðgulir, brons og gylltir, mæta auganu einn af öðrum. Smáatriði í skreytingum komin undan áratuga